

SPRAWOZDANIA

STUDIA EUROPAEA GNESNENSIA 21/2020

ISSN 2082-5951

DOI 10.14746/seg.2020.21.13

Zofia Kaczmarek

(Poznań-Gniezno)

<https://orcid.org/0000-0002-8478-7191>

MIESZKAŃCY NADDUNAJSKICH PROWINCJI CESARSTWA RZYMSKIEGO. SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI: 5TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON ROMAN DANUBIAN PROVINCES – ROMANS AND NATIVES IN THE DANUBIAN PROVINCES (1ST C. BC-6TH C. AD) UNIWERSYTET IM. ALEXANDRU IOANA CUZY, JASSY, RUMUNIA, 5-9 LISTOPADA 2019

Dunaj w pierwszych stuleciach naszej ery miał niebagatelne znaczenie nie tylko dla Rzymian, ale i dla innych społeczności zamieszkujących w tym czasie Europę. Stanowił bowiem szlak intensywnych kontaktów gospodarczych, militarnych i kulturowych. Przede wszystkim jednak stał się granicą, która na kilka wieków podzieliła północ i południe Europy, które odtąd, choć ich drogi nie przestały się krzyżować, rozwijały się w różnych kierunkach i w różnym tempie.

Wzdłuż biegu tej jednej z najistotniejszych arterii komunikacyjnych starożytnego świata Rzymianie utworzyli szereg prowincji: Recję, Norikum, Panonię, Mezję i Dację. Przez okres dominacji Cesarstwa podlegały one intensywnej militaryzacji i urbanizacji. Wraz z transformacją krajobrazu na modłę rzymską zmiany dotknęły także społeczeństwo. Proces romanizacji lokalnej ludności jawi się dzisiejszym badaczom jako skomplikowany i nierównomierny, niemniej istotny, ponieważ przyczynił się do rozpowszechnienia kultury i języka Rzymian, które stały się podstawą współczesnej cywilizacji europejskiej.

Nic więc dziwnego, że prowincje naddunajskie Cesarstwa Rzymskiego od lat budzą zainteresowanie historyków i archeologów, a obszary te są źródłem intensywnych multi- i interdyscyplinarnych badań. Ich rozwój uwarunkowany jest mię-

Fot. B. Mrozewicz.

dzy innymi istnieniem platform, na których naukowcy mogą dzielić się wynikami swoich projektów badawczych. Do rangi jednej z najważniejszych wyrosła międzynarodowa konferencja – International Conference on Roman Danubian Provinces. W listopadzie ubiegłego roku, w Jassach w Rumunii, odbyło się już piąte spotkanie z tego cyklu. O wadze tego pięciodniowego sympozjum może świadczyć fakt, że wzięli w nim udział wybitni badacze rzymskich prowincji, historycy, epigraficy i archeolodzy, m.in. Radu Ardevan, Lucrețiu Mihailescu-Bîrliba, Manfred Hainzmann, Ioan Piso, Gerda Sommer von Bülow, Karl Strobel. Pracownicy Zakładu Studiów Diachronicznych gnieźnieńskiego Instytutu Kultury Europejskiej Uniwersytetu imienia Adama Mickiewicza w Poznaniu (prof. zw. dr hab. Leszek Mrozewicz, dr Michał Duch, prof. UAM dr hab. Mateusz Jaeger, dr Zofia Kaczmarek) mieli również zaszczyt uczestniczyć w tym spotkaniu.

Obrady były niezwykle intensywne, kilkugodzinne sesje kończyły się wieczorami. Uwaga referentów skupiała się głównie na trzech prowincjach naddunajskich – Panonii, Mezji i Dacji. Prezentacje dotyczyły szerokiego spektrum zagadnień – od przedstawienia wyników badań archeologicznych po najnowsze narzędzia badawcze w postaci internetowych baz danych. Ponieważ głównym tematem tej konferencji były interakcje między lokalnymi mieszkańcami terenów naddunajskich a Rzymianami, uczestnicy spotkania mogli wysłuchać także wykładów dotyczących problematyki, m.in. romanizacji, rzymskich i lokalnych

Fot. B. Mrozewicz.

kultów, osadnictwa wiejskiego czy obecności miejscowej ludności i migrantów w rzymskich miastach nad Dunajem. Wiele uwagi poświęcono przede wszystkim epigrafice, która jest jednym z najważniejszych źródeł badania historii prowincji rzymskich. Po każdym referacie była możliwość dyskusji i zadawania pytań, z czego słuchacze chętnie korzystali. Poziom prezentowanych wykładów i dyskusji był wysoki, co sprawiło, że konferencję uznać można za udaną i owocną.

Referaty pracowników Instytutu Kultury Europejskiej UAM również wpisywały się w tematykę konferencji, ponadto były prezentacją wyników badań prowadzonych w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki, zatytułowanego „Romanizacja obszarów zurbanizowanych w prowincjach reńsko-dunajskich Cesarstwa Rzymskiego (I-III w.n.e.)” (UMO-2015/19/B/HS3/00547). Profesor Mrozewicz, bazując na źródłach epigraficznych, zarysował sytuację administracyjną prowincji naddunajskich za czasów Marka Aureliusza. Profesor Jaeger skupił się natomiast na problematyce urbanizacji w późnych pradziejach, poprzedzającej urbanizację rzymską. Referat doktora Ducha dotyczył obrazu romanizacji Mezji Dolnej, jaki wyłania się z analizy źródeł ceramicznych – cegieł i ich fragmentów. Doktor Kaczmarek charaktery-

Fot. B. Mrozewicz.

zowała wpływ urbanizacji rzymskiej na życie religijne Panonii. Te referaty stały się przyczynkiem dyskusji, z której wnioski będą cennym wkładem w dalsze badania nad problematyką badawczą wspomnianego grantu.

Organizatorzy planują publikację pokonferencyjną, która ukaże się zapewne w 2021 roku. Dodatkowe informacje o konferencji znaleźć można na stronie internetowej: <<http://history.uaic.ro/romandanubianprovinces/>>.

Wypada również wspomnieć o organizacyjnej stronie kongresu, która wypadła znakomicie. Komitet organizacyjny, na czele którego stał Lucrețiu Mihailescu-Bîrliba, wykonał ogromną pracę, by zapewnić wszystkim uczestnikom odpowiednie warunki obrad, a także by poprzez dwie wycieczki (po Jassach i malowanych monastyrach) zapoznać zagranicznych gości z kulturą i tradycją Mołdawii.

Kolejne spotkanie z cyklu International Conference on Roman Danubian Provinces zaplanowane jest za rok (w 2021 roku) w antycznym Viminacium na terenie dzisiejszej Serbii.